

Koncept divočiny v Evropě

- Co je to „divočina“? Jaké jsou její kořeny?
- Současná situace
- Nové myšlenky a činy
- Naděje pro budoucnost

photo Igor Míchal

Tomáš Vrška

Koncept divočiny v Evropě – KOŘENY

Americký koncept divočiny

- koncept evropských kolonizátorů, osadníků
- Yellowstone National Park – 1872 atd.
- Divočina (wilderness) jako prostor nedotčený člověkem
- Etická otázka – a co přírodní národy?

Koncept divočiny v Evropě – KOŘENY

Změny ve vývoji myšlení, ideje

- H.D.Thoreau – Walden aneb život v lesích (1854)
- „V divokosti je záchrana světa“ (In wildness)
(H.D.Thoreau, esej Chůze 1862)
- Divočina (wilderness) / divokost (wildness) – posun ve vnímání a myšlení
- „Dejte mi divokost jejíž pohled nesnese žádná civilizace“
(Thoreau in Snyder – Praxe divočiny, 1999)
- Gary Snyder - Praxe divočiny (The Praticice of the Wild) (1990)
- Místo v prostoru (A Place in Space) (1992)

Koncept divočiny v Evropě – SOUČASNÁ SITUACE

- „Novověký člověk se z přírody vyloučil: přírodu - na rozdíl od kultury - považuje za něco, co je na lidském chápání nezávislé, co je samo o sobě dáno, a tudíž k dispozici pro využití a zneužití, za co nenese odpovědnost. Zpronevěřuje se tak svému poslání: zanedbal spolu s péčí o přírodu i vlastní přirozenost.“

(Z. Neubauer – O Přírodě a přirozenosti věcí, 1998)

- Jsme schopni akceptovat spontánní procesy v současnosti?
- Je nutné umožnit spontánní procesy probíhaly pouze v přírodě blízkých ekosystémech?
- Kde je hranice mezi přírodním a kulturním?

Koncept divočiny v Evropě – SOUČASNÁ SITUACE

USA

- 1964 National Wilderness Preservation System – budován na základě zákona.
- Divočina je přírodní území kde přírodní procesy probíhají bez vlivu člověka a lidé jsou pouhými pozorovateli dějů.

FINLAND

- 1991 – Act on Wilderness reserves
- speciální zákon; mimo něj ještě zákon o ochraně přírody
- Rezervace divočiny je přírodní území, kde mohlo (a může) být využíváno palivové dříví a tradiční způsoby sběru hub lesních plodů a kde je přípustné tradiční osídlení (kočovní pastevci)

Koncept divočiny v Evropě – SOUČASNÁ SITUACE

IUCN a divočina

- 1984-1992-2008 – Guidelines for Applying protected areas management categories
- ochrana divočiny je zahrnuta do klasifikačního systému chráněných území

Category Ib – wilderness area

- „Wilderness is area of unmodified or slightly modified area, retaining its natural character and influence, without permanent or significant habitation, which is protected and managed so as to preserve its natural condition“
(wilderness+research)

Category II – national park

- stejně jako Ib, jenom s tím rozdílem, že je přípustné menší plošné měřítko a je nutná prezentace, resp. zpřístupnění veřejnosti, jakožto jeden ze základních pilířů národních parků (wilderness+research+visitors)

Koncept divočiny v Evropě – NOVÉ MYŠLENKY A ČINY

- Wilderness/wildness – oficiální program a agenda českého předsednictví EU (2009)
- DIVOKÉ SRDCE EVROPY – konference „The appropriateness of non-intervention management for protected areas and NATURA 2000 sites“ (leden 2009, Srní, CZ)
- Conference „Wilderness and Large Natural Habitat Areas“ (české předsednictví EU, květen 2009, Praha, CZ)
www.wildeurope.org
- „Divočina nám přináší hodnoty, kterým většina Evropanů, politiky nevyjímaje, dosud nerozumí. Divočina je o biodiverzitě, o kráse přírodních procesů...“ (Martin Bursík, bývalý ministr životního prostředí)

Koncept divočiny v Evropě – NOVÉ MYŠLENKY A ČINY

PAN Parks

Příspěvek k ochraně divočiny v Evropě

Wilderness protected areas musí mít nejméně 10,000 ha souvislé plochy

Certifikace – 5 principů:

- richness of natural heritage
- nature management
- visitor management
- sustainable tourism development strategy
- partnerships

Leden 2009

- 660,000 ha Pan Parks
- 236,000 ha divočina

www.panparks.org

Hlavní otázky do budoucnosti

- Jaké užitky a prospěch nám přináší území divočiny?
- Užitky pro koho?
- Jaké ekologické služby přináší divočina?
- Potřebujeme ji? Chceme ji?
- Jaké jsou limity pro aktivní management v člověkem změněných podmínkách? (Rizika kůrovcových kalamit, požárů na větších plochách; reintrodukce velkých herbivorů etc.)
- Jak průkazná je ztráta / nárůst biodiverzity v územích divočiny?
- Kdy a kde budeme preferovat divočinu/divokost? (není to náhodou součástí ochrany biodiverzity?)

Koncept divočiny v Evropě – NADĚJE PRO BUDOUCNOST

IUCN

EUROPARC Federation

PAN Parks Foundation

Wild Europe Initiative

WWF

vzniká společné hnutí
za vymezení území
divočiny

Wild Europe Steering group

pracuje od dubna 2009

EC - Evropská komise – koordinace

DG Environment – ředitelství pro životní prostředí

Divočina a divokost jsou

navýsost politické otázky dneška !

